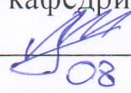

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Навчально-науковий інститут загальноуніверситетської підготовки
Кафедра суспільно-гуманітарних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. зав. кафедри суспільно-гуманітарних наук
к.і.н. Володимир МИХАЙЛОВ
«30» 08 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Конфліктологія»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр»
зі спеціальності 181 «Харчові технології»
за ОПП «Харчові технології»
(на основі ОКР «Бакалавр»)
факультет агротехнологій та екології

2021 – 2022 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Конфліктологія» для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 181 «Харчові технології» за ОПП «Харчові технології» (на основі ОКР «Бакалавр») - Мелітополь, ТДАТУ, 2021. - 12 с.

Розробник: к. психол. н, ст. викладач Лариса ЄРЕМЕНКО

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри суспільно-гуманітарних наук.

Протокол №1 від 30 серпня 2021 року

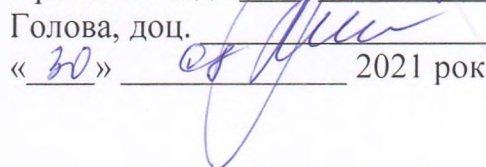
В.о. завідувача кафедри суспільно-гуманітарних наук

к.і.н. Володимир МИХАЙЛОВ

«30» 08 2021 року

Схвалено методичною комісією ННІ ЗУП для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 181 «Харчові технології» за ОПП «Харчові технології» (на основі ОКР «Бакалавр»)

Протокол від «30» 08 2021 року № 1

Голова, доц. Галина ТАРАНЕНКО

«30» 08 2021 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 18 «Виробництво та технології»	За вибором студентів	
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність: 181 «Харчові технології»	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		М2-й	3-й
		Вид занять	Кількість годин
Тижневе навантаження: Аудиторних занять – 2 год. самостійна робота студента – 4,53 год.	Ступінь вищої освіти «Магістр»	Лекції	12 год.
		Лабораторні заняття	--
		Практичні заняття	10 год.
		Семінарські заняття	--
		Самостійна робота	68 год.
		Форма контролю: диференційований залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Конфліктологія» є ознайомлення здобувачів вищої освіти із сутністю, структурою та типологією конфлікту як соціального феномену; формування в них умінь діагностувати, прогнозувати, розв'язувати і попереджувати різноманітні конфліктні ситуації (виробничі, побутові, соціально-трудові, соціально-економічні, подружні тощо); оволодіння майбутніми спеціалістами методиками психологічного захисту та управління емоціями у конфлікті.

Основні завдання дисципліни «Конфліктологія» полягають у:

- засвоєнні складної системної природи й різноманіття функцій конфліктних ситуацій;
- формуванні розуміння ролі й місця конфліктології в системі професійної підготовки фахівця;

- ознайомлення з теоретичними розробками й практичними методами, практикою використання положень конфліктології в управлінській діяльності;
- навчанні виявляти причини виникнення конфліктів, визначати ознаки їх прояву, види, типи, спрямованість і межі поширення;
- засвоєнні моделей поведінки у конфлікті, правил організації безконфліктної взаємодії, урегулювання та вирішення конфліктів;
- ознайомленні з основними стратегіями, тактиками і технологіями розв'язання конфліктів;
- опануванні психологічними прийомами виходу з конфліктних ситуацій.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти, за підсумками вивчення курсу «Конфліктологія» повинні

знати:

- теоретико-методологічні основи конфліктології;
- про сучасні наукові підходи до визначення сутності конфліктології як науки і мистецтва подолання конфліктів;
- категоріальний апарат конфліктології;
- основні правила безконфліктного спілкування;
- способи вирішення конфліктних ситуацій;
- найефективніші методи діагностики і попередження конфліктів;

вміти:

- аналізувати причини виникнення конфліктів;
- ефективно управляти конфліктними ситуаціями на основі системного розуміння природи й змісту конфлікту;
- визначати значимі потреби учасників конфліктної ситуації;
- визначати чинники впливу на перебіг різних типів конфліктів;
- розрізняти етапи розгортання конфлікту;
- попереджати й регулювати розвиток конфлікту;
- здійснювати аналіз причин кризових ситуацій і визначати заходи для їх подолання;
- контролювати й програмувати емоційний стан у стресових ситуаціях.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальна теорія конфлікту

Тема 1. Поняття про конфлікт. Рівні проявів і типологія конфліктів.

Поняття про конфлікт. Проблема визначення конфлікту. Порівняння терміну конфлікт із іншими на позначення зіткнення (суперництво, конкуренція, криза). Проблема

класифікації в конфліктології. Основні види класифікації конфліктів. Психологічна характеристика різних типів конфліктів. Межі конфлікту.

Тема 2. Аналіз структурних елементів конфлікту

Об'єктивні елементи конфлікту. Психологічні складові конфлікту. Особливості сприймання конфліктної ситуації.

Тема 3. Динаміка конфліктів

Механізми виникнення конфліктів. Поняття про ескалацію конфлікту. Типи конфліктогенів. Блокування конфліктогенів. Динаміка міжособистісних конфліктів. Латентна фаза конфлікту і інцидент. Відкриті фази конфлікту, його кульмінація. Фінал і вихід з конфлікту.

Змістовий модуль 2. Психологія конфлікту

Тема 4. Особистість і конфлікт

Підходи до розуміння внутрішньоособистісного (інтраособистісного) конфлікту. Особливості і види внутрішніх конфліктів особистості. Мотиваційний конфлікт. Когнітивний конфлікт. Рольовий конфлікт. Психоеволюційні теорії внутрішніх конфліктів. Генезис внутрішньоособистісного конфлікту. Наслідки внутрішньоособистісного конфлікту. Психологічні умови попередження і способи подолання внутрішніх конфліктів.

Тема 5. Соціально-психологічні конфлікти в організаційно-управлінській сфері

Класифікація конфліктів в організації. Наслідки конфліктів в організації. Негативний вплив нерозв'язаних конфліктів. Психологічні типи конфліктів. Управлінсько-комунікативна некомпетентність керівника як джерело конфлікту. Важкий працівник. Інноваційні конфлікти. Інновація як об'єкт конфлікту. Особливості міжособистісних конфліктів. Регулювання інноваційних конфліктів. Трудові конфлікти.

Тема 6. Конфлікти у міжособистісних відносинах

Причини і чинники міжособистісних конфліктів. Міжособистісні стилі поведінки в конфлікті за К. Томасом і Р. Кілменом. Управління міжособистісними конфліктами. Специфіка сімейних конфліктів. Класифікація сімейних конфліктів. Попередження і вирішення сімейних конфліктів.

4. Структура навчальної дисципліни

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			
			годин			балів
			лк.	пр.	СРС	

Змістовий модуль 1. Загальна теорія конфлікту						
1-2	Лекція 1	Поняття про конфлікт. Рівні проявів і типологія конфліктів.	2			---
	Практичне заняття 1	Передумови формування конфліктологічної думки. Конфліктологія – інтегративна галузь наукових знань про конфлікти.		2		7
	Самостійна робота 1	Історія виникнення конфліктології та еволюція поглядів.			9	7
3-4	Лекція 2	Аналіз структурних елементів конфлікту.	2			---
	Практичне заняття 2	Аналіз структурних елементів конфлікту.		2		7
	Самостійна робота 2	Вступ до конфліктології			9	7
5-6	Лекція 3	Динаміка конфлікту.	2			---
	Практичне заняття 3	Динаміка конфліктів		2		6
	Самостійна робота 3	Методи конфліктології			9	6
7-8	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 1			9	---
	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовий модуль 1				10
Всього за змістовий модуль 1 – 48 год.			6	6	36	50
Змістовий модуль 2. Психологія конфлікту						
9-10	Лекція 4	Особистість і конфлікт.	2			---
	Практичне заняття 4	Особистість і конфлікт. Конфлікти у міжособистісних відношеннях.		2		10
	Самостійна робота 4	Характеристика конфлікту як соціального явища			9	7
11-12	Лекція 5	Соціально-психологічні конфлікти в організаційно-управлінській сфері.	2			---
	Практичне заняття 5	Соціально-психологічні конфлікти в організаціях.		2		10

	Самостійна робота 5	Теорії механізмів виникнення конфліктів			9	7
13	Лекція 6	Конфлікти у міжособистісних відносинах	2			—
	Самостійна робота 6	Методи дослідження конфліктів та конфліктної поведінки їх учасників.			5	6
14-15	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 2			9	---
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2				10
Всього за змістовий модуль 2 – 42 год.			6	4	32	50
Всього з навчальної дисципліни – 90 год.			12	10	68	100

5. Перелік питань, що виносяться на підсумковий модульний контроль

ПМК – 1

1. Конфліктологія: наука і мистецтво.
2. Предмет і завдання конфліктології.
3. Зв'язок конфліктології з іншими науками.
4. Поняттєвий апарат конфліктології.
5. Сутність і структура конфлікту.
6. Моделі конфліктів.
7. Об'єктивні і суб'єктивні фактори конфлікту.
8. Межі поширення конфлікту.
9. Основні типи і види конфліктів.
10. Реалістичний та нереалістичний конфлікт.
11. Внутрішньоособистісний, міжособистісний, міжгруповий конфлікт.
12. Типологізація конфліктів.
13. Типові причини виникнення конфліктів.
14. Конфліктна ситуація та інцидент як передумови виникнення конфлікту.
15. Ескалація конфлікту.
16. Стадії розвитку конфлікту.
17. Динаміка конфлікту з урахуванням деформації взаємин його учасників.
18. Форми, результати й критерії вичерпаності конфлікту.
19. Змістовий та структурний аналіз конфлікту.
20. Основні етапи аналізу конфлікту.

21. Модульна методика діагностики міжособистісних конфліктів.
22. Характеристики конфліктної поведінки.
23. Основні стратегії поведінки учасників конфлікту.
24. Стратегії управління конфліктом.
25. Психологічні методики подолання негативних емоцій у конфлікті.

ПМК - 2

26. Класифікація виробничих конфліктів.
27. Причини виникнення конфліктів в організації.
28. Професійне вигорання працівника.
29. Конфлікт між працівником і колективом.
30. Конфлікт між керівником і підлеглими.
31. Інноваційні конфлікти.
32. Правила розв'язання конфліктів.
33. Посередництво у врегулюванні конфліктів.
34. Психологічні методики подолання негативних емоцій у конфлікті.
35. Поняття про темперамент. Типи темпераменту і їх психологічні характеристики.
36. Характер. його структура. Типології характерів.
37. Поняття та форми масової поведінки.
38. Натовп. Пояснення поведінки натовпу.
39. Теорії натовпу.
40. Місце і природа міжособистісних відносин.
41. Спілкування як предмет соціально-психологічного аналізу.
42. Спілкування як перцептивний процес.
43. Спілкування як комунікативний процес.
44. Спілкування як інтерактивний процес.
45. Соціально-психологічні механізми сприйняття в процесі спілкування.
46. Соціально-психологічні механізми впливу в процесі спілкування.
47. Соціально-психологічні ефекти спілкування.
48. Каузальна атрибуція.
49. Поняття та класифікація соціальних груп.
50. Визначення і межі, класифікація малих груп.
51. Динамічні процеси в малих групах. Конформна поведінка.
52. Психологічна теорія колективу.

6. Рекомендована література

Основна

1. Анцупов, А. Л. Конфликтология : учебник / А. Л. Анцупов., А. И. Шипилов. М. : ЮНИТИ, 2002. –591 с.
2. Берлач, А. І. Конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. І. Берлач, В. В. Кондрюкова. - К. : Університет "Україна", 2007. - 204 с.
3. Ващенко, І. В. Конфлікти: сучасний стан, проблеми та напрямки їх вирішення в органах внутрішніх справ [Текст] : монографія / І. В. Ващенко. - Х. : ОВС, 2002. - 256 с.
4. Герасімова, Н. Є. Конфліктологія [Текст] : практикум / Н. Є. Герасімова. - Черкаси : Видавництво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. - 92 с.
5. Гірник, А. М. Основи конфліктології [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. М. Гірник. - К. : Кієво-Могилянська академія, 2010. - 222 с.
6. Гришина, Н. В. Психология конфликта/Н. В. Гришина. – СПб. : Питер, 2006. – 464с.
7. Джелалі, В. О. Психологія вирішення конфліктів : навч. посібник / В. О. Джелалі. – Харків-Київ : Р.И.Ф., 2006. – 320 с.
8. Долинська, Л. В. Психологія конфлікту [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. В. Долинська, Л. П. Матяш-Заяц. - К. : Каравела, 2010. - 304 с.
9. Дуткевич, Т. В. Конфліктологія з основами психології управління [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Дуткевич. - К. : Центр навчальної літератури, 2005. - 456 с.
10. Емельянов, С. М. Практикум по конфликтологии / Емельянов С. М. –СПб. : Питер, 2000. –368 с.
11. Калаур, С. М. Соціальна конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. М. Калаур, З. З. Фалинська. - Т. : Астон, 2010. - 360 с.
12. Кармин, А.С. Конфликтология : учебник / под ред. А. С. Кармина. - 4-е изд., стер. – СПб Лань, 2001. –591с.
13. Ключников, С. Семейные конфликты : Практика решения / С. Ключников. - СПб. : Питер, 2002. - 155 с.
14. Козырев, Г. И. Введение в конфликтологию : учеб. пособие / Козырев Г. И. –М. : Гуманит изд. центр ВЛАДОС, 1999. –176 с.
15. Конфліктологія : [підручник для студентів вищ. навч. закл. юрид. спец.] / Герасіна Л. М., Панов М. І., Осіпова Н. П. та ін.; за ред. професорів Л.М.Герасіної, М. І. Панова. – Харків : Право, 2002. –256 с.
16. Конфліктологія [Текст] : навч. посіб. / Л. М. Ємельяненко, В. М. Петюх, Л. В. Торгова, А. М. Гриненко ; за заг. ред. - К. : Видавництво КНЕУ, 2003. - 316 с.
17. Лабунская, В.А. и др. Психология затрудненного общения: теория. Методы. Диагностика. Коррекция : Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В.А Лабунская, Ю.А. Менджерицкая, Е.Д. Бреус. – М. Academia, 2001.
18. Ложкин, Г. В. Практическая психология конфликта. / Г. В. Ложкин, Н.И.Пов'якель. – К. : МАУП, 2002. –256 с.
19. Ложкин, Г. Зарождение и развитие идей конфликта / Г. Ложкин // Персонал.-2001. - №4.- С. 24-27
20. Мороз, О. В. Теорія конфліктів в контексті побудови загальної моделі ефективності сучасного підприємства [Текст] : монографія / О. В. Мороз, О. А. Сметанюк, О. В. Лазарчук. - Вінниця : Видавництво ВНТУ, 2010. - 255 с.

21. Нагаєв, В.М. Конфліктологія: курс лекцій (модульний варіант): навчальний посібник / Виктор Михайлович Нагаєв. – Київ : Центр навчальної літератури, 2004. – 198с.
22. Наприєнко, О.К. Психічна саморегуляція / О.К. Наприєнко, К.О.Петров. – К.: Здоров'я, 1995. – 238 с.
23. Орлянський, В. С. Конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. С. Орлянський. - К. : Центр навчальної літератури, 2007. - 160 с.
24. Пірен, М. І. Конфліктологія : підручник / Марія Пірен. –К. : МАУП, 2007. –360 с.
25. Ппов'якель, Н.І. Психологія вирішення педагогічних конфліктів / Надія Пов'якель. – Київ : Шкільний світ, 2008. –128с.
26. Прикладная конфликтология: хрестоматия / Сост. К. В. Сельченко. – Минск : Харвест, 1999. – 624 с.
27. Примуш, М. В. Конфліктологія: навч. посібник для внз / М. В. Примуш ; М-во освіти і науки України. - К. : Професіонал, 2006. - 282 с.
28. Джелалі, В. О. Психологія вирішення конфліктів [Текст] : навч. посіб. / В. О. Джелалі. - К. : Р.И.Ф., 2006. - 319 с.
29. Рудакова, И.А. Конфликтология для педагогов / И.А.Рудакова, С.В.Жильцова, Е.А.Филипенко. –Ростов-на-Дону: Феникс, 2005. –155с.
30. Русинка, І. Психотехнологія управління конфліктами / І. Русинка // Вища школа. - 2013. - №1. - С. 72.
31. Рыбакова, М.М. Конфликт и взаимодействие в педагогическом процессе : [книга для учителя]/ М.М.Рыбакова. –М.: Просвещение, 1991. –128с.
32. Семиченко, В.А. Психология общения: Модульный курс / В.А. Семиченко. – К., 1998.
33. Скібіцька, Л. І. Конфліктологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. І. Скібіцька. - К. : Кондор, 2011. - 383 с.
34. Словник-довідник термінів з конфліктології / Чернівецький держ. ун-т ім. Ю. Федьковича. - Чернівці : Чернівецький державний університет, 1995. - 334 с.
35. Тихомирова, Є. Б. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Є. Б. Тихомирова, С. Р. Постоловський. - Суми : Університетська книга, 2008. - 239 с.
36. Управління конфліктами [Текст] : текст лекцій : навч. посіб. / Г. В. Жаворонкова, О. М. Скібіцький, Т. В. Сівашенко, О. І. Туз. - К. : Кондор, 2011. - 172 с.
37. Філоненко, М.М. Психологія спілкування : Підруч. для вищ. навч. закл./ М.М.Філоненко. - К.: Центр учбової літератури, 2008.-224 с.
38. Хасан, Б.И. Психотехника конфликта и конфликтная компетентность / Борис Иосифович Хасан. –Красноярск, 1996. –157с.
39. Цюрупа, М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів [Текст] : навч. посіб. / М. В. Цюрупа. - К. : Кондор, 2015. - 172 с.
40. Яхно, Т. П. Конфліктологія та теорія переговорів [Текст] : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / Т. П. Яхно, О. І. Куревіна. - К. : Центр учбової літератури, 2012. - 176 с.

Допоміжна

41. Антонова-Турченко, О. Г. Як вижити серед конфліктів / О.Г. Антонова-Турченко. - К. : Знання України, 1991. - 32 с.
42. Базіло, С. Традиційні та іноваційні методи розв'язання конфліктів у діяльності державних службовців /Базіло С.// Персонал. - 2007. - №8. - С. 60

43. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры / Эрик Берн. – СПб. : Лениниздат, 1992. – 400с.
44. Богомолова, Н.Н. Массовая коммуникация и общение / Н.Н. Богомолова. - М., 1988.
45. Бородин, Ф.М. Внимание: конфликт / Ф. М. Бородин, Н. М. Коряк. - 2-е изд., перераб. и доп. - Новосибирск : Наука, 1989. - 186 с. : ил. - (Науч.-попул. лит. Сер. "Общество и личность").
46. Винославська, О. В. Людські стосунки [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Винославська, М. П. Малигіна. - К. : Комп'ютерпрес. 2010. - 142 с.
47. Головаха, Е. И. Психология человеческого взаимопонимания / Е. И. Головаха, Н. В. Панинос. – К. : Политиздат, 1989. – 189 с.
48. Горелов, И.Н. Невербальные компоненты коммуникации / И.Н.Горелов. – М., 2009.
49. Зимбардо, Ф. Социальное влияние / Ф. Зимбардо, М. Ляйпе. – СПб. : Питер, 2000. – 448 с.
50. Ильин, Е.П. Мотивация и мотивы / Е.П. Ильин/ – СПб., 2008.
51. Ильин, Е.П. Психология общения и межличностных отношений / Е.П. Ильин. – СПб.: Питер, 2009.
52. Куницина, В.Н. Межличностное общение / В.Н.Куницина, Н.В.Казаринова, В.М.Погольша. – СПб., 2001.
53. Леонтьев, А.А. Психология общения / А.А. Леонтьев. - М., 1997.
54. Попередження конфліктів - шлях до конструктивної взаємодії у спілкуванні / Голов. упр. освіти і науки Черкаської облдержадміністрації, Обл. ін-т післядипломної освіти пед. працівників. - Черкаси : 2008. - 80 с.
55. Токар-Остапенко, О. В. Урегулювання конфлікту інтересів на державній службі: можливості застосування європейського досвіду в Україні [Текст] : аналіт. доп. / О. В. Токар-Остапенко. - К. : Видавництво НІСД, 2013. - 47 с.
56. Чалдини Р. Психология влияния /Р. Чалдини. – СПб., 1999.
57. Шейнов, В.П. Психология манипулирования. Тайное управление людьми / В.П.Шейнов. – Минск, 2010.

7. Інформаційні ресурси

<http://lection.com.ua/psychology/optp/mizhosobistisni-stosunki-spilkuвання-osnovi-psiologiyi-ta-pedagogiki>

<http://www.info-library.com.ua/books-book-113.html>

http://www.koob.ru/common_psychology/

<http://all-psychology.ru/>

<http://www.student-works.com.ua/kursovi/other/655.html>

Освітній портал ТДАТУ: <http://op.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=21>

Сайт кафедри суспільно-гуманітарних наук: <http://www.tsatu.edu.ua/shn/>

Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.nip.tsatu.edu.ua/biblioteka/>